

ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ಮೌಲ್ಯ.

ಪದ್ಮನಾಭ ಆರ್.

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು

ವಿಜಯನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು.

Article Link: <https://aksharasurya.com/2023/09/padmanabha-r/>

ABSTRACT:

ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಕವನಗಳು ಮನಸ್ಸು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ವಿಚಾರದ ಕಡೆಗೆ ತೆರಳುತ್ತವೆ. ಪ್ರಕೃತಿ ಕೇವಲ ಜಡವಲ್ಲ, ಸೌಂದರ್ಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ಮೂಲಕ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ಸಾಧನ. ಪ್ರಕೃತಿಯಾರಾಧನೆಯ ಪರಮನಾರಾಧನೆ, ಪ್ರಕೃತಿಯೊಲೈಯೆ ಮುಕ್ತಿಯಾರಾಧನೆ. ನಗರ ಜೀವನದ ಬೇಸರ, ಯಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ಜೀವನ, ಹಸುರಿನಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗಿರುವ ಕವಿಯ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಹೂಗಳನ್ನು ಕೀಳುವ ಪೂಜಾರಿಯ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರೋಶ ಕಡುವಾಗಿಯೇ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಹೂಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಕಗ್ಗಲಿನ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಗೆ ಹೊಯ್ದು ಗುಡಿಯ ಶಿವನಿಗೆ ಇಟ್ಟರೆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಅವರ ಭಾವನೆ. ಪೂಜಾರಿಯನ್ನು ಹಕ್ಕಿಗಳ ಕೊರಳು ಮುರಿಯುವ ಬೇಟೆಗಾರನಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಹೂಗಳನ್ನು ಕೀಳುವುದು ಕವಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಸಹಜವಾದ ಸೌಂದರ್ಯವೇ ಶಿವ. ಕುವೆಂಪುರವರು ಸೌಂದರ್ಯ ಧರ್ಮ, ದೇವಾಲಯ, ದೇವರು, ಪೂಜೆ, ಧರ್ಮ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.

KEYWORDS:

ದೇವರು, ಸೌಂದರ್ಯ, ಧರ್ಮ, ಪ್ರಕೃತಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಾವ್ಯ.

ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳ ಮೋಡಿಗಾರ, ಕನ್ನಡ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾತಾಗಿದ್ದ ಹೆಸರು, ಕನ್ನಡದ ಗಡಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ರಾಷ್ಟ್ರ ವ್ಯಾಪಿಯಾದ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಗಳಿಸಿದ ಕವಿ ಮಹಾಪುರುಷರು ವಿರಳ. ಕವಿಗಳು ಇನ್ನೂ ವಿರಳ ಮಹಾಪುರುಷರೂ ಕವಿಯೂ ಆಗಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅತ್ಯಂತ

ವಿರಳ ಎಂಬುದಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತಿದೆ. ಕುವೆಂಪು ಅಂಥವರು.

ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಮೊದಲು ಕವಿತೆ ಬರೆದಿದ್ದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಲ್ಲ ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನಲ್ಲಿ. ಮೊದಲನೆಯ ಕವನ ಸಂಗ್ರಹ “The Beginners Muse”, ಜೇಮ್ಸ್ ಕಸಿನ್ಸ್ ಎಂಬ ಐರಿಷ್ ಕವಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕವನವನ್ನು ನೋಡಿ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡರು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ ಎಂದೂ ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅವರ ಬಾಳು ಮುಡಿಪು.

ವಿವೇಕಾನಂದರ ಅಭಯ ಮನೋಮುಕ್ತಿ ಆ ವೀರಸನ್ಯಾಸಿಯ ಪ್ರತಿಭೆಯ ತೊಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತೂಗಾಡಿದ ಕುವೆಂಪು ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಮಿಲ್ಟನ್ ಮುಂತಾದವರ ಕಾವ್ಯ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಹೊಸ ಪ್ರತಿಭೆ ಹೊಸ ಚೇತನ ಅನುಭವ ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ಕುವೆಂಪು ರವರು ಶತಮಾನದ ಮಹೋನ್ನತ ಕವಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬರು. ಇಡೀ ಭಾರತದಲ್ಲೇ ವಿಶ್ವಕವಿ ರವೀಂದ್ರ ಅನಂತರ ಬಂದ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಕವಿ. ರವೀಂದ್ರರ ಹಾಗೆಯೇ ಕುವೆಂಪು ಕೂಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದರು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸುದೀರ್ಘ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪಂಪ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ಅನಂತರ ಬಂದ ಅಷ್ಟೇ ದೊಡ್ಡ ಹೆಸರು ಕುವೆಂಪು.

ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿ ವಿಪುಲವಾದ್ದು ಅಷ್ಟೇ ಮೌಲ್ಯವಾದ್ದು ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ್ದು, ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಬರೆದ “ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿಯ ಕಿಂದರಿಜೋಗಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಶ್ರೀರಾಮಯಾಣ ದರ್ಶನಂ” ಮಹಾಕಾವ್ಯದವರೆಗೆ ಅದು ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿದೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯದ ಗುರಿ ಕೇವಲ ಮನೋರಂಜನೆಯಲ್ಲ, ಅದು ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ರಚಿಸಿದ್ದೂ ಅಲ್ಲ. ‘ನನ್ನ ನಿಜಸ್ಥಿತಿ ತಿಳಿಸುವುದಾದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ತತ್ವವೆ’ ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕಾವ್ಯಗಳ ವಸ್ತು ವೈವಿಧ್ಯವೂ ರೂಪ ವೈವಿಧ್ಯವೂ ವಿಸ್ಮಯಕರವಾದವು. ನಿಸರ್ಗಪ್ರೇಮ, ನಾಡು ನುಡಿಗಳ ಅಭಿಮಾನ, ಸಮಾಜ, ಸಂಸಾರ, ಕಲೆ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಎಲ್ಲವೂ ಅವರ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿವೆ. ಅವರ ಒಂದೊಂದು ಕೃತಿಯೂ ಅನುಭವ ಜನ್ಯವಾದದ್ದು. ಕಲೆಗಾಗಿ ಎಂಬುದು ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಕಲೆ ಇರುವುದು ಬುದಕಿಗಾಗಿ ಅನಂದಕ್ಕಾಗಿ.

ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಕವನಗಳು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದವು. “ಕಾಡಿನ ಕೊಳಲಿದು ಕಾಡ ಕವಿಯು ನಾ, ನಾಡಿನ ಜನರೋಲಿದಾಲಿಪುದು” ಎಂದು ಅವರು ಭಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ರಸಾನುಭೂತಿಯ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಇವು ಪ್ರಕೃತಿಯ

ಸೌಂದರ್ಯದ ಸರಳ ಸುಂದರ ಚಿತ್ರಗಳಾಗಿರುವಂತೆಯೇ ಬದುಕಿನ ವಿಕಾಸದ ಉನ್ನತ ಸ್ತರಗಳನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಕುವೆಂಪುರವರಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಕೇವಲ ಜಡವಲ್ಲ, ಸೌಂದರ್ಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ಮೂಲಕ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ಸಾಧನ. ಪ್ರಕೃತಿಯಾರಾಧನೆಯ ಪರಮಾನಾರಾಧನೆ; ಪ್ರಕೃತಿಯೊಲೈಯೆ ಮುಕ್ತಿಯಾರಾಧನೆ. ಕಣ್ತೆರೆದು ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಭಾವನೋಜ್ವಲವಾಗಿ ನೋಡದಿಹ ಬಾಳೊಂದು ಬಾಳಲ್ಲ. ನಿಸರ್ಗವನ್ನು ನೋಡನೋಡುತ್ತ ಅವರು ಅದರಲ್ಲೇ ತಾದಾತ್ಮ್ಯ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಕಾಡಿನ ಹಸುರನ್ನೂ ಕಂಡಾಗ ಅವರ ನೆತ್ತರು ಹಸುರುಗಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮವೂ ಹಸುರಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಶಾಲ ಗಗನವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಅವರು ಅದನ್ನು ಹೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆಗಸವನ್ನು ನೋಡನೋಡುತ್ತ ಅದರ ಮೇಲೇರಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಇಡೀ ಜಗವೇ ಆನಂದಮಯ. ಸರ್ವೋದಯ ಚಂದ್ರೋದಯ ದೇವರ ದಯ. ಇಂದ್ರಿಯಾತೀತವಾದ ರಸಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ಅವರು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಾನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಆಕಾಶದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾರುವ ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿಗಳ ಸಾಲು ಅವರಿಗೆ ದೇವರ ರುಜುವಿನಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಕುವೆಂಪು ತಮ್ಮ ಮಲೆನಾಡಿನ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. “ನಾನು ಮಲೆನಾಡಿನ ಮಲೆನಾಡಮ್ಮನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ನಲಿದು ಆ ತಾಯಿಯ ಮೊಲೆ ಹಾಲು ಕುಡಿದು ಬೆಳೆದು ಬಂದವನು. ಮಲೆನಾಡೆಂದರೆ ನನಗೆ ಬಹಳ ಮಮತೆ, ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಕುರುಡು ಮೋಹ ಎಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಮಲೆನಾಡು ಸೊಬಗಿನ ಬೀಡು, ಸಿಡಿಲು ಮಿಂಚುಗಳ ನಾಡು ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ ಎದ್ದಿರುವ ಬೆಟ್ಟಗಳು ಮಾಲೆ ಮಾಲೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಕಾಡುಗಳು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬನಬೆಟ್ಟಗಳ ನಡುವೆ ಹರಿವ ಹೊಳೆ ತೊರೆಗಳು, ಕಾಡಿನ ಮೇಲೆ ಮಲಗುವ ಬಿಸಿಲು ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳು, ವಿಧವಿಧವಾದ ಇಂಚರ, ಸಾವಿರಾರು ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಅನವರತ ವನಶ್ರೇಣಿಗಳಿಂದ ಅವೃತವಾದ ಧೀರ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ, ಪರ್ವತಗಳ ಕಂದರ, ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ನಾದದಿಂದ ಪ್ರವಹಿಸುವ ತುಂಗಭದ್ರ, ಶರಾವತಿಯರು, ಶೃಂಗೇರಿ ಮೊದಲಾದ ಪುರಾತನ ಪವಿತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು, ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆ ಮೊದಲಾದ ದರ್ಶನೀಯ ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯ ಸ್ಥಾನಗಳು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಂದ ಮೋಹಿತನಾದ ನನಗೆ ಮಲೆನಾಡೆಂದರೆ ಬಹಳ ಮಮತೆ.

“ಪಕ್ಷಿಕಾಶಿ” ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿರುವ “ಹೋಗುವೆನು ನಾ” ಎಂಬ ಕವನ ಮಲೆನಾಡಿನ ಜಗತ್ತನ್ನು ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಮಹಾಭಾವಗೀತೆಯಾಗಿದೆ. ನಗರ ಜೀವನದ ಬೇಸರ ಯಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ಜೀವನ, ಹಸುರಿನಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗಿರುವ ಕವಿಯ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಹೋಗುವೆನು ನಾ ಹೋಗುವೆನು ನಾ, ನನ್ನ ಒಲುಮೆಯ ಗೂಡಿಗೆ ಮಲೆಯ ನಾಡಿಗೆ ಮಲೆಯ ಬೀಡಿಗೆ ಸಿರಿಯ ಚೆಲುವಿನ ರೂಡಿಗೆ ಬೇಸರವಾಗಿದೆ ಬಯಲು, ಹೋಗುವೆ ಮಲಯ ಕಣಿವೆಯ ಕಾಡಿಗೆ ಹಸುರು ಸೊಂಪಿನ ಬಿಸಿಲು ಗಾನದ ಗೂಡಿಗೆ. ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಬರಡು, ಸೂತಕ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಬೇಸರಗೊಂಡ ಕವಿಯ ಮನದಂಗಳದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ನೆನಪುಗಳು ರಿಂಗಣಗೊಂಡು ಅವರನ್ನು ರಸಭಾವ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸುತ್ತದೆ. “ಪಕ್ಷಿಕಾಶಿ” ಹೆಸರಿನ ಕವನ ಕವಿ ಹಾಗೂ ವಿಮರ್ಶಕ ನಡುವೆ ಇರಬೇಕಾದ ಆತ್ಮೀಯ ಸಂಬಂಧದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಪಕ್ಷಿಕಾಶಿ ಬೇಡನಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲ ಕಾವ್ಯದ ಅಮೃತ ಫಲವಿದ್ದವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ ಏಕೆಂದರೆ ಇದು “ಪಕ್ಷಿಕಾಶಿ”. ಪಕ್ಷಿಕಾಶಿಗೆ ಬರುವುದಾದರೆ ಸದ್ಯಹಯನಿಗೆ ಇರಬೇಕಾದ ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ಪಕ್ಷಿಕಾಶಿ ಕವನದ ಈ ಸಾಲುಗಳು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಧ್ವನಿಸುತ್ತವೆ.

ಕೊಲ್ಲ ಬತ್ತಳಕೆ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣವನು

ಅಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಾ

ಬಿಂಕದುಕುತಿಯನು ಕೊಂಕು ಯುಕುತಿಯನು

ಎಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಬಾ ಮೈಯ್ಯ ತೊಳೆದು ಬಾ ಕಯ್ಯ

ಮುಗಿದು ಬಾ

ಹಮ್ಮನುಳಿದು ಬಾ ಇಕ್ಷು ಮಧುರವೆನೆ ಮೋಕ್ಷ ಪಕ್ಷಿಯಲಿ

ನಾಡಿ ನಾಡಿಯಲಿ ಹಾಡಿ ಹರಿದು ನಲಿದಾಡಬಹುದು ಬಾ

“ಬಣ್ಣದ ಚಿಟ್ಟೆಯೆಂಬ” ಲಘುಕವನದಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರೇಮ ಲಲಿತ ಸುಂದರವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. ಕವಿಯು ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯದ ಪ್ರೇಮ ಮತ್ತು ಹಸುರಿನ ದಾಹ ಅದೆಷ್ಟು ಉನ್ನತವಾದುದೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು.

ಹಸುರತ್ತಲ್! ಹಸುರಿತ್ತಲ್!

ಹಸುರೆತ್ತಲ್! ಕಡಲಿನಲಿ

ಹಸುರಟ್ಟಿತೋ ಕವಿಯಾತ್ಮಂ

ಹಸುರನೆತ್ತರ್ ಒಡಲಿನಲಿ

ತನ್ಮಯತೆ ತಾದಾತ್ಮ್ಯಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಕೃತಿ ಮಾನವನಿಗೆ ಒಲಿಯುತ್ತಾಳೆಂಬುದು ಕವಿಯ ತನ್ಮಯತೆಯ ನಿಲುವು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. “ಗಗನಮಂ ನೋಡುತಿರು ಮೈ ನೀಲಿಗಟ್ಟುವವರೆಗೆ” ಹಸುರಾದುದೂ ಕವಿಯಾತ್ಮ ರಸಪಾನ ಸ್ನಾನದಲಿ’ ಕವಿಯ ಪ್ರಗತಿಪರ ಧೋರಣೆಗೆ ಆಧುನಿಕವಾದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ

ಮನೋಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅವರ 'ಹೂವುದೇವರು' ಕವನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ.

ಹೂ ಕೊಯ್ಯಲು ಬಂದನು ಪೂಜಾರಿ
ಹೂ ಬುಟ್ಟಿ ಅದೋ ಕೈಯಲ್ಲಿ
ಹೂಗಳ ಚೆಲುವಿಗೆ ದೇವರೆ ಮಾರಿ?
ಪೂಜಾರಿಯೆ ಕಟುಕನೆ ಇಲ್ಲಿ?
ಹಕ್ಕಿಯ ಮರಿಗಳ ಕುತ್ತಿಗೆ ಮುರಿದು
ಬೇಡನು ಕೊಲ್ಲುವ ರೀತಿಯಲಿ
ಹೂಗಳ ತೊಟ್ಟನು ತಿರುಚಿ ಹರಿದು
ಬುಟ್ಟಿಗೆ ಬಿಡುವನು ಪ್ರೀತಿಯಲಿ

ಇಲ್ಲಿ ಪೂಜಾರಿ ಕಲ್ಲೆದೆಯವನಂತೆ ಹೂವನ್ನು ಕೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಸೌಂದರ್ಯದ ಶಿವದೃಷ್ಟಿ ಮೃತವಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ನೀರಸದೃಷ್ಟಿಯ ಪೂಜಾರಿಯ ಮೇಲೆ ಕವಿಯ ಆಕ್ರೋಶ ಕಡುವಾಗಿಯೇ ಮೂಡಿಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಹೂಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಕಗ್ಗಲ್ಲಿನ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಗೆ ಹೊಯ್ದು ಗುಡಿಯ ಶಿವನಿಗೆ ಇಟ್ಟರೆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ ಬರುವುದೇನು? ಈ ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಹೂ ಶಿವ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲವೆ. ಸೌಂದರ್ಯವೇ ಶಿವನಲ್ಲವೇನು? ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹೂಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತರೆ ಭುವನಕ್ಕೆ ಮಂಗಳವಾದಿತೆ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗುಡಿಯ ಅಲಂಕಾರಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಅಲಂಕಾರವೇ ಮಿಗಿಲು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕವಿ ಅಧಿಕಾರವಾಣಿಯಿಂದಲೇ ಪೂಜಾರಿಯ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಧರ್ಮದ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಬಗೆಯ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಚಿಂತಿಸುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಹೂವನ್ನು ಕೀಳದಂತೆ ಅಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕುವೆಂಪುರವರದು 'ಸೌಂದರ್ಯಧರ್ಮ'. ದೇವಾಲಯ, ದೇವರು, ಪೂಜೆ, ಧರ್ಮ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.

ಮಾಗಿಯ ಕಾಲದ ಕೆಲವು ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಕವಿ ಬಹಳ ವಾಸ್ತವವಾಗಿಯೇ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದಿಗಂತದಲ್ಲಿ ಮೋಡಗೋಪುರವೊಂದು ಮೂಡಿದ್ದನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಪ್ರಾರಂಭದ ಭಾಗ ಹೀಗಿದೆ.

ಅನಂತದಿಂ
ದಿಗಂತದಿಂ
ಅನಂತತಾ ದಿಗಂತದಿಂ
ನೋಡೆ ನೋಡೆ ಮೂಡಿತೊಂದು
ಮೋಡ ಗೋಪುರ
ಗಿರಿಯ ಬಿತ್ತರ

ಶಿಖರದತ್ತರ

ಅನುಭವಿಸುವ ರಸಋಷಿಮಲೆಗತಿ ಮಹತ್ತರ

ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸುರಿಯುವ ಜಡಿ ಮಳೆಯನ್ನು ಕವಿ ವರ್ಷ ಭೈರವವೆಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಕದ್ದಿಂಗಳು ಕಗ್ಗತ್ತಲು

ಕಾರ್ಗಲದ ರಾತ್ರಿ

ಸಿಡಿಲಿಂಚಿಗೆ ನಡುಗುತ್ತಿದೆ

ಪರ್ವತ ವನಧಾತ್ರಿ

ತುದಿಯಿಲ್ಲದೆ ಮೊದಲಿಲ್ಲದೆ

ಹಿಡಿದಂಬರವನು ತಬ್ಬಿದೆ

ಕಾದಂಬಿನಿ ರಾಶಿ

ನಿರ್ದಯ ಕಠೀನಾಘಾತದಿ

ಕುಂಭಿಯನು ಅಪ್ಪಳಿಸಿದೆ

ಫೀಳಿಟ್ಟುರ ಬೋರೆನ್ನುತೆ

ಬಿರುಗಾಳಿಯೂ ಬೀಸಿ

ಮಳೆಗಾಗಲದ ರಾತ್ರಿಯ ಚಿತ್ರ ಬಹಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಹೊಂಬಳ್ಳಿ ಹೊಮ್ಮಿದ ಹಾಗೆ ಇರುಳಲಿ ಹಗಲಿಣಿಕಿದ ಹಾಗೆ ಹಾವ್ವಾಲಗೆ ಮಿಂಚು ಕತ್ತಲೆಯನ್ನ ನೆಕ್ಕುತ್ತಿದೆ. ಮಿಂಚಕ್ಕಿಯ ಚಂಚು ಭುವಿಗಣ್ಣನ್ನು ಕುಕ್ಕುತ್ತಿದೆ. ಆಕಾಶವೇ ನೀರಾಯಿತೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಮುಂಗಾರು ಮಳೆಧಾರೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಚಿತ್ರಣ ರೌದ್ರತೆ, ರಸಾವೇಶದಿಂದ ನಿಸರ್ಗ ರಮಣಿಯತೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಖ್ಯಾತ ಕವಿ ಚನ್ನವೀರ ಕಣವಿಯವರು ಒಂದೆಡೆ ಹೀಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. “ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರೇಮ ಪ್ರಕೃತಿಗೇ ಮೀಸಲು, ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳನ್ನು ಕವಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ಥಳಗಳಿಂದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಋತುಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದ್ದಾರೆ. ಸೂರ್ಯೋದಯ, ಚಂದ್ರೋದಯ, ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ, ಬೆಳದಿಂಗಳ ರಮಣೀಯತೆ, ಮಳೆ, ಹಕ್ಕಿಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಅವರಂತೆ ಕಾವ್ಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವವರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಿರಳ” ವೆಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಜಡಚೇತನ ಎಂಬ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಜಡ ಚೇತನಗಳ ಚರ್ಚೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ‘ಬರಲಿ ಜಡದ ಬಡತನಕ್ಕೆ ಜೀವದೈಸಿರಿ ಹಕ್ಕಿಯ ಇನಿಗಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಜಡದ ಪಾರ ಭಾರದಲ್ಲಿ ಜೀವವುರಿಯಲಿ’ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತಾರೆ.

ನೋಡಿದರೆಲ್ಲಿಯು ಚೈತನ್ಯ
ಕಲ್ಲಲಿ ಮಣ್ಣಲಿ, ಹುಲ್ಲಲಿ ಹುಡಿಯಲಿ
ನೀರಿನ ಹನಿಯಲಿ, ಬೆಂಕಿಯ ಕಿಡಿಯಲಿ
ನನ್ನಲಿ - ಎಲ್ಲಿಯು ಚೈತನ್ಯ

ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಜಡವೆಂಬುದು ಸುಳ್ಳು ಚೇತನ ಆ ಕಲ್ಲು ತೆಗೆ ಜಡವೆಂಬುದೆ ಬರಿ ಸುಳ್ಳು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕಾಣುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿದ್ದರೆ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಚೈತನ್ಯ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ಕುವೆಂಪುರವರ ನಿಲುವು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಪ್ರಕೃತಿ-ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಆಯಾಮಾವೊಂದೆನೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಮಹಾಕವಿ. ಪ್ರಕೃತಿ ಅವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೈತಳೆದ ಬಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅಪೂರ್ವವಾದುದು. ಇಂದಿನ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಯುಗದ ಕಲುಷಿತ ವಾತಾವರಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಪ್ರಕೃತಿ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಓದಬೇಕಾಗಿದೆ. ಓದುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ, ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿ ಮುಖಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಸಂತೋಷದ ಮೂಲ ನೆಲೆ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲೇ ಅಡಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಂಶ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕುವೆಂಪುರವರ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸಿರುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಧ್ವನಿಸಿದೆ ಜೊತೆಗೆ ಸಮಾಜದ ಬಗೆಗಿನ ಕಾಳಜಿಯೂ ಇದೆ. ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡದ ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್ ಎಂಬ ಬಿರುದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಹತ್ತು ಕೃತಿಗಳು (2012), ಜಿ. ಎಸ್. ಭಟ್ (ಸಂ), ತನುಮನು ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು.
2. ಸೌಂದರ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ (2016), ಡಾ. ಜಿ. ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ, ಕಾಮಧೇನು ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.
3. ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರಣ ಹಾಗೂ ಕುವೆಂಪು (2021), ಡಾ. ಕೆಂಪೇಗೌಡ, ಸಿ.ವಿ.ಜಿ. ಇಂಡಿಯಾ, ಬೆಂಗಳೂರು.